

Napis na sprednji strani tega živinčeta je Masch bral: Siksa, al Kollar je našel runske črke, ktere dajo besedo: Mikisla, ne pa Bikisla, in po mojem mnenju Mikisla ni druga nego česka: Mokosla. Polabskoslovansko narečje glasnik *a* in *o*, kakor Rusinsko rado spremeni v *i*, zato najdemo: nic namesti noc, slivi, namesti: slovo, hita namesti: hot'u — hoću, vilsa namesti: volsa = olša, Erle, virjal namesti: varjal = orel, rizedelena namesti: razdelena; ¹⁾ na malikih: Krikki, namesti: Kroko, Krako, imé kraja Krikov namesti Krakov, Ridegast, namesti Radegast, toraj je tudi mogoče: Mikisla namesti Mokosla, ker glasnik š tudi so polabski Slovani radi izgovarjali, kakor Senjani in Rečani, kot *s*, na priliko: vausesa, namesti vaušesa = vušesa, dausa, namesti duša. Štironožna žival je, kolikor se dá spoznati iz posnetka pri Maschu in Kollaru podobna govedu, al o stroji glave kaže bolj na ovco, posebno gobec.

Obe živali krava in ovca bili ste pri arjanskih narodih simbola dežonosne megle. Po srbskih narodnih pesmah se mladorojeno solnce Božič koplje v mlku, in tukaj je le mogoče misliti na mleko nebeških krav — megel; megle še dandanes si prosto ljudstvo misli kot ovce ali koze. Kedar se iz planin prikazujejo deževne megle, pravijo Dolenci: „Planinci ovce, koze, krave na pašo ženejo; dež bode“. Ena solčavskih gorá se veli: Ded. Kedar se na njem megle zbirajo, pravi ljudstvo v nižavah: „Dež že ovce, koze, krave pase; dež bode“. Da je krava, ovca, oven, koza bila simbol deževne megle pri Indih, Germanih in Grkih, je do belega dokazano od najizvrstnejših mitologov; ²⁾ ni mi toraj treba tega tukaj ponavljati, vendar ponavljam, da imamo v božanstvu: Mikisla — nov dokaz za avtentičnost retranskih starotin.

Šolske stvari.

Pravila „Šole“,

društva v podporo kranjskemu ljudskemu šolstvu s sedežem v Idriji.

Namen društva.

§. 1. Namera društva je: materialno podpirati kranjsko ljudsko šolstvo.

Pripomočki.

§. 2. 1) Da društvo doseže svoj namen, bode pri družabnikih pobiralo vpisnino in letne doneske, pri šolskih prijateljih in dobrotnikih pa vsakoršne blagovoljne darove v denarjih, knjigah, učnih pomočkih in šolskih pripravah.

2) Z dobljenim denarjem in raznimi darovi bode pomagalo kranjskemu ljudskemu šolstvu s tem, da bode revnim šolam kupovalo učne pomočke in ubogim učencem šolske priprave, da bode slabo plačanim pa pridnim ljudskim učiteljem dajalo primerne knjige za daljno izobraževanje pa tudi denarne podpore, da bode pisatelje knjig za domače ljudske šole materialno podpiralo, in da bode po svoji moči gmotno pospeševalo vse, kar bi kranjsko ljudsko šolstvo povzdigniti moglo.

Družabniki.

§. 3. K društvu more pristopiti slehern, kteremu je mar domačemu šolstvu pomagati.

§. 4. Družabniki se delé v prave in podporne ude.

¹⁾ Dokaze pri Šafařiku „Slov. starožitnosti“ II. 44.

²⁾ Dokaze nabrane poglej pri Mannhardtu „Germanische Mythen“ str. 2. 4. 8. 63. 68. 176. 294 itd.

Pravi udje so a) ljudski učitelji in b) ljudske šole na Kranjskem.

Podporni udje so drugi, ki vpisnino in letne doneske društvu redno odrajujejo.

Vrh teh udov razločujejo se društveni in šolski dobrotniki, ki kedaj po tem društvu kranjskemu šolstvu razne darove naklonijo.

Dolžnosti družabnikov.

§. 5. Vsak družabnik I. vrste plača pri vstopu 2 gold. vpisnino in potem 4 gold. na leto; družabnik II. vrste 1 gold. vpisnino in 2 gold. na leto; družabnik III. vrste 50 kr. vpisnino 1 gold. na leto.

§. 6. Kdor izmed podpornih družabnikov eno leto potem, ko je bil spominjan, ne plača društvenine, se izbriše iz društva.

Pravi družabnik mora plačati vsaj polovico svojega letnega doneska do 1. oktobra vsacega leta, drugo polovico pa vsaj 1. februarja. Kdor izmed pravih družabnikov ne odrajuje redno, nima pravice do društvenih povrnil.

§. 7. Čast in ljubezen do šolstva in omike svojega naroda ukazuje vsakemu družabniku, da po svoji moči podpira vse društvene namere, da tedaj društvu pridobuje novih udov in v šoli novih dobrotnikov in prijateljev.

Pravice družabnikov.

§. 8. Vsak družabnik, bodi-si pravi ali podporni, ima pravico, da sme priti k društvenim shodom, da tū govori in nasvetuje, da glasuje, voli in da sme tudi voljen biti.

§. 9. Pravi udje vseh treh vrst, to je, učitelji in šole, dobodo sleherni leto po dvakrat, meseca novembra in aprila za svoj letni donesek večje povrnilo, obstoječe v učnih pomočkih, šolskih knjigah in pripravah, knjigah, za učiteljevo daljno izobraževanje, po mogočnosti tudi v denarjih.

Razumno je, da za večji letni donesek dajalo se bode tudi večje povrnilo.

Pravi udje morejo tudi željo izreči, ktere šolske reči naj se jim naklonijo.

Po mogočnosti se bode takim željam vstrezalo.

Darovi se bodo delili, ako bode društvena blagajnica v stanu, tudi takim revnim ljudskim učiteljem in šolam na Kranjskem, ki se zaradi uboštva ali družih opravičenih neugodnih okoliščin po društvu vdeleževati ne morejo.

Podporni udje pa ne morejo zahtevati odškodnine za plačano društvenino.

Gospodarjenje.

§. 10. Društveno gospodarjenje oskrbuje odbor, v kterem je 18 odbornikov, 6 idrijskih in 12 vnanjih po eden v posamnih šolskih okrajih na Kranjskem in eden v Ljubljani. — Odbornike voli občni zbor. Odborniki si pa med seboj izvolijo prvosednika, zapisnika in blagajnika.

§. 11. Prvosednik sklicuje odborove seje, jih vodi ter podpisuje sam ali z zapisnikarjem vred vsa pisma, ki zadevajo društvo.

Zraven tega nakupujejo z blagajnikom vred po odborovem naročilu razne reči, ki se darujejo šolam in učiteljem.

Zapisnikar piše pri sejah zapisnik, sprejemlje društvena pisma, spisuje razne društvene zadeve, razpošilja družabnikom naznanila itd.

Blagajnik vpisuje ude, pobira, shranjuje in po odborovem naročilu izplačuje denarje; o vsem tem pri občnem zboru poroča in kaže račun.

§. 12. Odbor sklicuje občni zbor in prevdarja, kako obračati društveno premoženje, da bi domačemu šolstvu najbolj koristilo. Odbor odločuje toraj, katerim revnim šolam in učiteljem naj se daruje to in uno.

Da so odborovi sklepi veljavni, morajo biti najmanj 4 idrijski udje in če le mogoče 1 ali 2 zunanja uda pričujoča. Odbor sklepa z nadpolovičino večino glasov pričujočih odbornikov. Kedar je enako glasov, razsodi prvosednik.

Posamnih odbornikov po deželi pa je vrh tega dolžnost, da nabirajo društvu ude, jih naznanjajo blagajniku ter pobirajo doneske in jih njemu odrajujejo.

Tudi naj bi bila njih skrb, da društvu pridobujejo vedno novih šolskih prijateljev in dobrotnikov.

§. 13. Vsako leto o šolskih praznikih skliče odbor občni zbor svojih družabnikov v Idriji ali v Ljubljani.

§. 14. Občni zbor voli tri pregledovalce društvenih računov.

§. 15. Društveno imenje se ne sme deliti. Ako bi kedaj društvo nehalo, naj se gotovi denarji in drugo premoženje razdeli po odborovi razsodbi med kranjske ljudske šole in učitelje. Društvo pa neha takrat, kedar bi razun odbora ne imelo več nego 5 udov.

§. 16. Pravila se smejo preurediti le v občnem zboru z večino glasov pričujočih družabnikov.

§. 17. Društvene prepire med udi razsodi odbor. Če ta ne more nesloge poravnati, pride stvar pred občni zbor v razsodbo.

Národne stvari.

Pravniška zastavica.

Ker se 21 let izdava državni zakonik tudi v slovenskem jeziku, se potegujejo Slovenci za njegovo vvedenje v domače urade mislé, da je jezik z obzirom na slovstvo in na njegovo lastno gibčnost že zadostno razvit za veliko večino prav nezapletenih pravnih razmer in kakor je skušnja potrdila na Kranjskem, Primorskem in deloma tudi na Štirnškem, ni v jeziku več nobene ovire, temuč le v osobah, ktere oskrbujejo dotična opravila. Nekoliko dobre volje pri nekterih in nekaj več marljivosti pri družih, razun tega pa nekaj premestenj osoba in vse bode mahoma v že davno zaželenem redu in nikogar še glava ne bode bolela, temuč dobrosrčni slovenski narod bode hvaležen nasproti prinesel svoje zaupanje in dotični opravilniki bodo se v kratkem prepričali, da je strah zavoljo slovenskega jezika prazen bil. Pripoveduje se, da je poglavitni zadržek v pomanjkanji sposobnih ljudi; ker pa je znano, da so slovenski pravniki tudi na Nemškem, tukaj pa brez znanja slovenskega jezika drugi namesteni, toraj se nudi zastavica:

Zakaj so slovenščine popolnoma zmožni pravniki na Nemškem v službah?

„Pravnik slov.“

Prislovice in reki iz Istre.

Nabral Jak. Volčič.

Učkarska: Joh nami! zemlja je šla u more, a vèrnost na nebo.

Oči su strašljivice, a ruke su delavice (na vid je delo težko, a delavne roke ga opravijo).

Ča se po krivem steče, se brzo razteče, ili: ča je po krivem dobljeno, ni blagoslovljeno.

Kadar star Istran reče: hvala ti na tem i tem, mu odgovori drugi: Bogu hvala, ki je dostojan.

Ki čeka vrème nad vrème, ga čeka večé brème (italijansko: chi ha tempo, non aspetti tempo).

Koliko je hrana gušća, toliko meni brada tušća.

Hodi smokve solit (pojdi rakom žvižgat).

U bobovém cvétu je najmanje muke u mehu.

U letu u hladu, u zimi u gladu.

Ako su vuci siti, koze nemogu vesele biti (gospodar razsipnik, družina žalostna).

Ne ruši stare gromačine (gromača je zid brez melte), (se bo na te srušila), ne karaj stare babičine (te bo nalajala, nakregala).

Vsaka šepa vragu iz žepa; ili: ča je od Boga narušeno (rojeno s kakovim pomanjkanjem) je huje od vraga (cave a signatis).

Ki sam gre, opravlja, a ki pošilja, čeka (teško gospodar po poslih).

Kakova gora, takova drva (kakovi starši, takovi otroci.)

Istersko otroci oponašajo po zimi vrabce, da čvikajo drug drugemu: „si ziv, si ziv“; a po leti: „ti župan ja župan, ti župan ja župan“.

Ča te je ta zali osanatil (hat dich der Böse eingeschläfert).

Isterski pastir pravi: „ovan zvončar zvončari pred ovcami (za nemško-slovenski: zvonec nosi.)

Slišal sem starega Istrana reči: peruh, perušić (od pero) za nemški Pinsel, kakor italijanski pennello od penna, in Pinsel od pingere, in to morda od pennam agere.

Pozuha (od zevati) je mnogo govorenje za kakovim delom, posebno, zlem. — Povezuha, Kindswindel.

Stari Istrani pripovedajo, da, kada je nekada kdo v Istri obudovel, si ni več strigal vlas ni brade bril do smrti, ako se ni sopet ženil; ako se je pa še ženil, se je pred ženitbo ostrigel in obril; a vdovice so nosile zmirom vse črno nošnjo; ako se je ktera spet umožila, stavila je nase sopet kaj beliškavega, a nikdar več vse vesele bele obleke.

Književnost.

* „Občno zgodovino za srednje šole“ je jel dajati na svetlo g. Jesenko, profesor v Trstu; dotiskal bode se v kratkem I. del.

* Slovenski „abšidi“, to je, odpustni ali doslužni listi za slovenske vojake, ki stopijo iz vojaške službe, so se pred kratkem natisnili v državni tiskarnici ter razposlali dotičnim poveljništvom. Spet mala drobtina! Slovenci tudi drobtin ne zavržejo.

* Besednik pravniško-politični (terminologija) v slovenskem, hrvatsko-srbskem in nemškem jeziku se dobi v c. kr. državni tiskarnici na Dunaji za znižano ceno 50 kr., — občni državljanski zakonik za 40 kr., in kazenski zakonik za 20 kr., vse tri knjige skupaj tedaj samo za 1 gold. 10 kr.; toraj živo priporočamo tudi slovenskim županom, naj si jih priskrbé za tako jako malo ceno in po večkratnem prebiranju takih reči se bode kmalu prva težava domačega uradovanja premagala.

* Ravno je na povelje c. k. kupčijskega ministerstva prišel na svetlo prvi zvezek izvrstne knjige, ki pod napisom: „Die wirtschaftlichen Zustände im Süden und Osten Asiens. Bericht der fachmännischen Begleiter der k. k. Expedition nach Siam, China und Japan“ popisuje gospodarski stan južne in izhodnje Azije. Cearska vlada je 1868. leta v Siam, Kitajo in Japan poslala ekspedico, in kar je ta videla in izvedela, je obširno popisano v tej knjigi, ki govori o vsem blagu, ktero bi se na korist naših krajev od nas do teh dežel izvaževati ali od tam do nas vvaževati moglo; ona razjasnuje colne zadeve, davke, navade, denarje, mero in vago, mornarske in druge pomočke za kupčijo in imenuje